

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๓

๑. ภิกษุทั้งหลายเรียนกัมมัญฐานในสำนักพระบรมศาสดาแล้วไปยังที่อยู่ของพระเถระนอกนี้ ตั้งอยู่ในโอวาทของท่านบรรลुพระอรหัตแล้ว ไหว้พระเถระเรียนว่า พวกกระผมประสงค์จะเฝ้าพระบรมศาสดาฯ พระเถระกล่าวว่า ไปเถิดผู้มีอายุทั้งหลาย พวกท่านจงถวายบังคมพระบรมศาสดาแล้วจงไหว้พระเถระชั้นผู้ใหญ่ ๘๐ รูป ตามคำของเรา จงบอกแม่กะพระเถระผู้เป็นสหายของเราว่า อาจารย์ของพวกกระผม (ฝาก) ไหว้ได้เท่า ส่งไปแล้วฯ ภิกษุพวกนั้นไปยังวิหารถวายบังคมพระบรมศาสดาด้วยนันทิเยว ไหว้พระเถระชั้นผู้ใหญ่ ๘๐ รูปด้วยแล้วไปยังสำนักของพระเถระผู้เรียนคันถธุระ เรียนว่า ท่านขอรับ อาจารย์ของพวกกระผม (ฝาก) ไหว้ได้เท่า ฯ ก็ เมื่อพระเถระนอกนี้ถาม (กล่าว) ว่า อาจารย์ของพวกท่านนั่นคือใครกัน ภิกษุเหล่านั้นจึงเรียนว่า คือพระภิกษุผู้เป็นสหายของได้เท่าขอรับ ฯ เมื่อพระเถระส่งข่าว (เยี่ยม) อย่างนี้บ่อย ๆ ภิกษุนั้นอดใจไว้ได้ชั่วเวลาเล็กน้อย ภายหลังไม่สามารถจะทนอยู่ได้ เมื่อพวกอาคันตุกภิกษุเรียนว่า อาจารย์ของพวกกระผม (ฝาก) ไหว้ได้เท่า ดังนี้ จึงกล่าวว่า อาจารย์ของพวกท่านนั่น คือใครกัน เมื่อพวกอาคันตุกภิกษุเรียนว่า คือภิกษุผู้เป็นสหายของได้เท่า ขอรับ จึงกล่าวว่า ก็อะไรเล่า ที่พวกท่านเรียนในสำนักของภิกษุผู้เป็นสหายของเรานั้น ในนิกายมีทีมนิกายเป็นต้น นิกายใดนิกายหนึ่งหรือหรือในปิฎกทั้ง ๓ ปิฎก ๑ ดังนี้แล้วคิดว่า ภิกษุผู้เป็นสหายของเรานั้น ไม่รู้คาถาแม่เพียง ๔ บท ถือเอาผ้าบังสุกุลเข้าป่าในเวลาที่ยบวชแล้วทีเดียว ได้อันเตวาลิกมากมายหนอ การที่เราจะถามปัญหาในเวลาที่เขาควรจะอยู่ ฯ

๒. จริงอยู่ พวกภิกษุเมื่อจะนั่ง ณ ที่นั้น ๆ ย่อมปูลาดพุทธอาสน์ไว้แล้ว
 จึงนั่ง ๆ เพราะเหตุนั้น พระบรมศาสดาจึงประทับนั่งบนอาสนะที่ภิกษุปูลาดไว้
 ตามปกติตนเอง ๆ ก็แล ครั้นประทับนั่งแล้ว พระบรมศาสดาจึงตรัสถามปัญหา
 ในปฐมฌานกะภิกษุผู้เรียนคันถธุระ เมื่อภิกษุผู้เรียนคันถธุระนั้น ทูลตอบไม่ได้
 จึงตรัสถามปัญหาในรูปสมบัติและอรุปสมบัติแม้ทั้ง ๘ เริ่มแต่ทุกขีฌาน
 เป็นต้นไป ๆ พระเถระผู้เรียนคันถธุระไม่สามารถจะตอบปัญหาได้แม้สัก
 ข้อหนึ่ง ๆ ส่วนพระเถระนอกนี้ ทูลตอบปัญหานั้นได้หมดทุกข้อ ๆ ที่นั้น
 พระบรมศาสดา ตรัสถามปัญหาในโสคาปัตติมรรคกะเชอ ๆ พระเถระผู้เรียน
 คันถธุระไม่สามารถจะทูลตอบได้ ๆ แต่นั้น จึงตรัสถามพระเถระผู้เป็น
 พระจีณาสพ ๆ พระเถระทูลตอบได้ ๆ พระบรมศาสดาทรงชมเชยว่า ดีละ ๆ
 แล้วตรัสถามปัญหาแม้ในมรรคที่เหลือโดยลำดับ ๆ พระเถระผู้เรียนคันถธุระ
 ไม่สามารถจะทูลตอบได้แม้สักข้อเดียว ๆ ส่วนพระจีณาสพทูลตอบปัญหาที่ตรัส
 ถามแล้ว ๆ ได้ ๆ พระบรมศาสดาได้ประทานสาธุการแก่พระจีณาสพนั้นใน
 ฐานะแม้ทั้ง ๔ ๆ เทวดาทั้งหมด ตั้งตั้งแต่ภูมเทวดาจนถึงพรหมโลกและนาค
 ครุฑทั้งหลาย ได้ยินสาธุการนั้นแล้ว ก็ได้ให้สาธุการ ๆ พวกอันเตवासิกและ
 สัททวิหาริกของพระเถระผู้เรียนคันถธุระนั้น ได้สดับสาธุการนั้นแล้ว ยกโทษ
 พระบรมศาสดาว่า กรรมนั้น ชี้อะไรกัน พระบรมศาสดากระทำลงไปแล้ว
 พระบรมศาสดาได้ประทานสาธุการในฐานะทั้ง ๔ แก่พระเถระผู้เฒ่าผู้ไม่รู้
 อะไรเลย แต่สำหรับอาจารย์ของพวกเรา ผู้ทรงจำพระปริยัติธรรมไว้ได้ทั้งหมด
 ผู้เป็นหน้าภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป พระบรมศาสดา มิได้ทรงกระทำแม้เหตุ
 มาตราว่าความสรรเสริญ ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. ภิกขุ สตฺถุ สนฺติเก กมฺมญฺชานํ คเหตฺวา อิตฺรสุสฺส เณรสุสฺส
วสนญฺชานํ คนฺตฺวา ตสฺสโสภาเท จตฺวา อรหตฺตํ ปตฺวา เณรํ วนฺทิตฺวา สตฺถารํ
ทญฺญกามฺมหาติ วนฺทติฯ เณโร คจฺฉนฺน อวฺโส มม วจฺเนน สตฺถารํ วนฺทิตฺวา
อสีติมหาเถเร วนฺทตฺถ สหายกตฺถเณรํปิ เม อมฺหากํ อจฺริโย ตุมฺहे วนฺทิตฺติ
วเทถาติ เปเสสิฯ เต วิหารํ คนฺตฺวา สตฺถารณฺเจว อสีติมหาเถเร จ วนฺทิตฺวา
คนฺติกตฺถเณรสุสฺส สนฺติเก คนฺตฺวา ฆนฺเต อมฺหากํ อจฺริโย ตุมฺहे วนฺทิตฺติ
วนฺทติฯ อิตฺเรน จ โก นามะโสติ วุตฺเต ตุมฺหากํ สหายกภิกขุ ฆนฺเตติ
วนฺทติฯ เอวํ เณเร ปุณฺณปุณฺณํ สาสนํ ปหิณฺนเต โส ภิกขุ โลกํ กาลํ สหิตฺวา
อปรภาเค สหิตฺวํ อสฺสโกณฺโตะ อมฺหากํ อจฺริโย ตุมฺहे วนฺทิตฺติ วุตฺเต
โก เอโสติ วตฺวา ตุมฺหากํ สหายกภิกขุ ฆนฺเตติ วุตฺเต ก็ ปน ตุมฺเหหิ ตสฺส
สนฺติเก อุกฺคหิตํ ก็ ทิณฺณิกายาทิสฺส อณฺณตโร นิกายो ก็ ตีสุ ปิฏฺเฐ เอกํ
ปิฏฺเฐกนฺติ วตฺวา จตฺตูปทิกํปิ คาลํ น ชานาติ ปัสสฺสํ คเหตฺวา ปพฺพชิตกาเลยว
อรณฺณํ ปวิฏฺโง พฺหุ วต อณฺเฏวาสิเก ลภี ตสฺส อากตฺกาเล มยา ปณฺหํ
ปฺจุณฺติ วญฺญตฺติ จินฺเตสิฯ

๒. ตตฺถ ตตฺถ นิสิตฺนตา หิ ภิกขุ พุทฺธาสนํ ปณฺญาเปตฺวา ว
นิสิตฺนติฯ เตन สตฺถา ปกตฺติปณฺณตฺเตยว อาสเน นิสิตฺติฯ นิสชฺช โข ปน
คนฺติกภิกขุ ปจฺมชฺชานเณ ปณฺหํ ปฺจุณฺติว ตสฺมี อกฺกิตฺเต พุตฺติชฺชานํ อาทึ
กตฺวา อญฺจสุปี สฺมาปตฺตีสฺส รูปรูเปสฺส ปณฺหํ ปฺจุณฺติฯ คนฺติกตฺถเณโร เอกํปิ
กเถตุํ นาสกฺขิฯ อิตโร ตํ สพฺพํ กเถสิฯ อถ นํ โสตาปตฺติมคฺเค ปณฺหํ
ปฺจุณฺติฯ คนฺติกตฺถเณโร กเถตุํ นาสกฺขิฯ ตโต จิณฺสาสวตฺถเณรํ ปฺจุณฺติฯ เณโร กเถสิฯ
สตฺถา สาธุ สาธุติ อภินนฺทิตฺวา เสสมคฺเคสุปี ปฏฺฐิปาฏิยา ปณฺหํ ปฺจุณฺติฯ
คนฺติกตฺถเณโร เอกํปิ กเถตุํ นาสกฺขิฯ จิณฺสาสโว ปน ปฺจุณฺติปฺจุณฺติ กเถสิฯ

สดธา จตุสุปี จาเนสุ ตสฺส สาธุการํ อทาสิ ฯ ตํ สุตฺวา ภูมฺมเทเว อาทิ กตฺวา
 ยาว พุรฺหมโลกา สพฺพา เทวตา เจว นาคสุปฺปณฺนา จ สาธุการํ อทฺสู ฯ
 ตํ สาธุการํ สุตฺวา ตสฺส อนฺตฺวาสิกา เจว สทฺธิวิหาริโน จ สดถารํ
 อุชฺฌายีสุ ก็ นามตํ สดถารา กตํ กิณฺจิ อชานนฺตสฺส มหฺลลกตฺถเรตฺส
 จตุสุ จาเนสุ สาธุการํ อทาสิ อมฺหากํ ปนาจริยสฺส สพฺพปรียตฺติชฺรตฺส
 ปญฺจนํ ภิกฺขุสคานํ ปาโมกฺขสฺส ปสฺสามตฺตํปี น กรีติ ฯ
